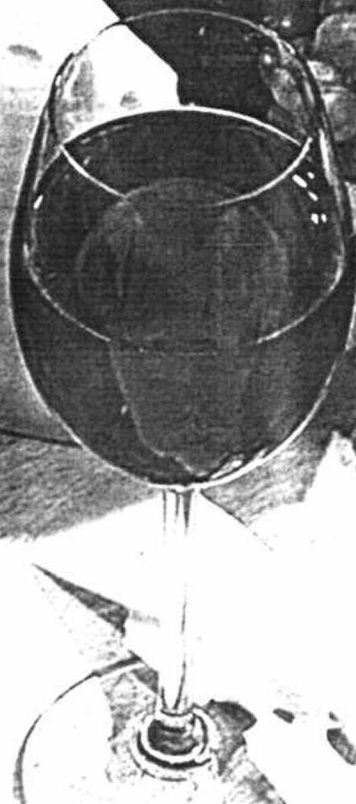

ЖАРЧОВА і переробна промисловість

*Приводить тенденція
до того, щоб у нас
було більше продукції, ніж
можливо спожити.*

травень/2008

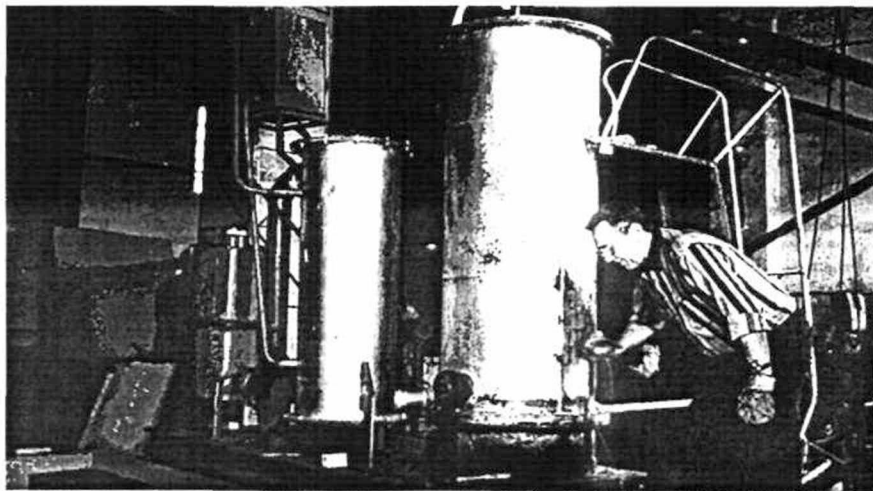
ЩО МОЖЕ МАЛА ЕНЕРГЕТИКА?

Ученими й виробничниками спроектовано й виготовлено експериментальний енергетичний комплекс, який працює на відходах органічного походження

ІСТОРИЧНИЙ досвід розвитку хімічної переробки твердого органічного палива показує, що розквіт цього напрямку промислового виробництва припадає на 40–60-ті роки ХХ століття. Так, у Німеччині 1938 року виробляли до 40% рідкого палива з бурого вугілля, у Південно-Африканській Республіці 47% виробленого рідкого палива було синтезовано з допомогою використання технології газифікації вугілля. У 50-ті роки в Україні працювало майже 1000 газогенераторів, які, переробивши 3,5 млн. т вугілля, виробляли 12 млрд. м³ енергетичних і технологічних газів. Але з переведенням промисловості на нафту й природний газ було зупинено як наукові роботи, так і промислове їх впровадження.

Спираючись на накопичений досвід, ми розробили проект газогенератора, який дасть змогу за мінімальних затрат виготовити й провести експериментально-експлуатаційні дослідження, використавши різні органічні рештки для виробництва генераторного газу як палива, альтернативного природному газу, бензину й дизпаливу.

Газогенераторна установка потужністю до 400 кВт призначена для повного термохімічного перетворення твердого палива (вугілля, деревини, відходів сільгоспвиробництва та деревообробки) в горючий генераторний газ. У подальшому цей газ із газогенератора можна використовувати як паливо для виробництва теплової і електричної енергії з допомогою комбінованого тепло-електрогенератора (когенератора), який складається з двигуна внутріш-

Наукові дослідження й надбаний виробничий досвід засвідчують: для того, щоб забезпечити енергоносіями технологічні процеси в харчовій і переробній промисловості, як альтернативу природному газу й рідким нафтопродуктам, доцільно цілеспрямовано використовувати генераторний газ, отриманий з низькосортного палива чи відходів органічного походження. При цьому генераторний газ бажано відразу використати для виробництва електричної і теплової енергії в когенераційних установках, які працюють в технологічних схемах підприємств. Це дасть змогу значно знизити собівартість продукції, котра нині дуже енергоємна.

нього згорання, теплообмінників і електрогенератора.

Дослідні випробування проведено на ЗАТ "Південьдизельмаш" (м. Токмак Запорізької обл.) на різних відходах сільгоспвиробництва.

Установка (рис.1) складається з газогенератора 1, циклона 2 для грубого очищення генераторного газу, радіатора 3, який виконує функції додаткового фільтра й охолоджувача газу, фільтра тон-

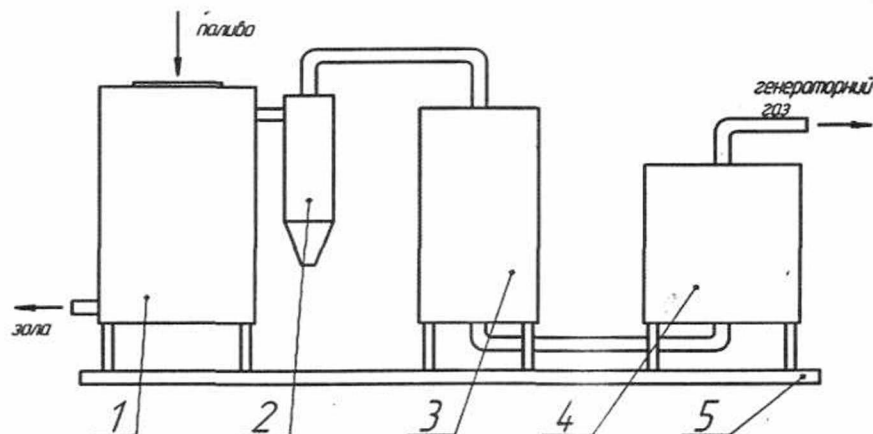

Рис.1 Схема газогенераторної установки

кого очищення 4, змонтованого на рамі 5 — для кінцевого очищення й охолодження газу.

Газогенератор включає металевий трубчастий корпус із вмонтованим паливним бункером, завантажувальний пристрій, реакторну камеру і пристрій для видалення золи й шлаку. Повітря, необхідне для газифікації палива, подається в реакторну камеру компресором або вентилятором високого тиску. Можна подавати його й за рахунок депресії, створеної двигуном внутрішнього згорання.

Паливо ($0,13 \text{ м}^3$) завантажується в бункер через завантажувальний пристрій, а зола й шлак вивантажуються через люк у нижній частині. Названої кількості палива достатньо (залежно від його виду) в середньому на чотири години роботи генератора.

Процес газифікації відходів органічного походження — це ряд теплохімічних реакцій, перебіг яких відбувається в різних зонах стовпа палива в шахті газогенератора (рис. 2).

Перша зона по ходу руху палива під власною вагою — зона підсушування палива. Потім паливо послідовно проходить зони піролізу, горіння (утворення CO_2) і відновлення окису вуглецю (CO) з вуглекислого газу (CO_2). У процесі газифікації вуглець палива з'єднується з киснем повітря, утворюючи вуглекислий газ — $\text{C} + \text{O}_2 = \text{CO}_2$.

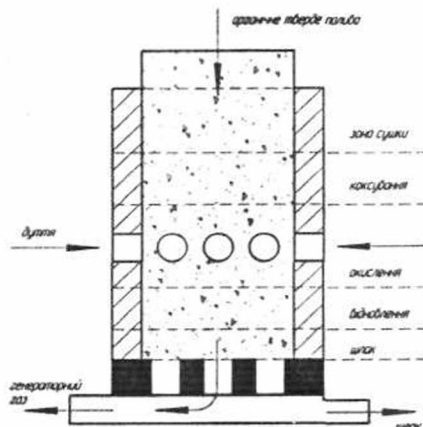

Рис. 2. Процес газифікації твердого палива.

Основні техніко-економічні показники газогенератора			
Параметр	Одиниця виміру	Значення параметру	
Вид палива	—	Зворотний	
Вид окислення	—	Деревина, сільгоспвідходи, лушпиння тощо	
Найменша витрата газу	—	Повітря	
Вихід сухого газу з 1 т палива	$\text{м}^3/\text{кг}$	Генераторний газ	
Витрата палива	$\text{кг}/\text{год}$	1,4–4,2	
Продуктивність по газу	$\text{м}^3/\text{год}$	20,0–80,0	
Температура газу на виході з генератора	$^{\circ}\text{C}$	28,0–120,0	
Теплотворна здатність	$\text{ккал}/\text{м}^3$	550	
Густина газу	$\text{кДж}/\text{м}^3$	1560–1200	
ККД газифікації	$\text{кг}/\text{м}^3$	6536–5028	
Потужність газогенератора (теплова)	%	80–72	
Склад сухого газу	CO	кВт	100,0–400,0
	CO_2	—	3,0–5,0
	H_2	—	27,0–29,0
	CH_4	—	0,5–0,7
	H_2O	—	0,1
	N_2	—	13,0–15,0
	C	—	0,0–0,3
Маса генератора	—	53,0–55,0	
Габарити монтажної площадки	кг	800	
	м^2	Не більше 3,0	

Утворений у зоні горіння (окислення) газ проходить крізь шар розжареного вуглецю палива зони відновлення й відновлюється в горючий газ — окис вуглецю — $\text{CO}_2 + \text{C} = 2\text{CO}$.

Водяна пара, утворена з вологи палива чи води, доданої в реактор генератора в кількості 200–500 г на 1 кг вуглецю, під дією високої температури розкладається з утворенням окису вуглецю (CO) і водню (H_2) — $\text{C} + \text{H}_2\text{O} = \text{CO} + \text{H}_2$. У результаті маємо генераторний газ, який складається з CO , H_2 , CO_2 , N_2 і CH_4 .

Теплотворна здатність, наприклад, бензоповітряної суміші — це $1800 \text{ ккал}/\text{м}^3$, а генераторного газу, залежно від палива, яке використовуємо, — $1000\text{--}1600 \text{ ккал}/\text{м}^3$.

Отже, Національним університетом харчових технологій разом з Луганськдіпрошахт та ЗАТ "Південьдизельмаш" створено компактний енергетичний комплекс — газогенератор, який працює на відходах органічного походження.

Експериментальну установку змонтовано в котельні ЗАТ "Південьдизельмаш" для опалення адміністративного корпусу площею 1000 м^2 . Установка працює на різних органічних відходах, зокрема, в нашому випадку на лушпинні олійноекстракційних комбінатів. Дослідна експлуатація дає змогу підготувати серійне виробництво енергетичних комплексів.

О. СЕРЬОГІН,

доктор технічних наук,

професор

О. ОСЬМАК,

аспірант

Національний університет

харчових технологій

А. ЯЗЄВ,

завідуючий відділом

Луганськдіпрошахт

А. КУРДЮКОВ,

кандидат технічних наук,

інженер-конструктор

ЗАТ "Південьдизельмаш"